Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Biblia, lat

Mit Postilla litteralis von Nicolaus de Lyra, Expositiones prologorum von Guilelmus Brito, Additiones ad Postillam Nicolai de Lyra von Paulus Burgensis und Replicae contra Burgensem von Matthias Doering

Doering, Matthias

[Lyon], nach 7. Mai 1485, um 1488

Sophonias propheta

urn:nbn:de:bsz:31-304045

Visual Library

Idē cuſtodiſſe paſcha ꝛc. y Quarti libri Reg. xxiij. Similis illi nō fuit an̄ eū rex q̄ reuerteret̄ ad dn̄m in oī corde ſuo et in tota aīa ſua et in vniuerſa virtute ſua iuxta oēm legē moyſi neqꝫ poſt eū ſurrexit ſimilis illi. z Et ſecūdi paralypo. xxxiiij. a. Octauo anno regni ſui cum adhuc eſſet puer cepit querere deū pris ſui dauid.

q̄ hoc legit̄ de ezechia. iiij. reg. xviij. a. Si aūt inueniat̄. Minuit. ſicut in aliquibus libris ſcribit̄: tunc dicendū eſt ſicut p̄dixim⁹: q̄ ezechias confregit ſerpentē quē ioſias ꝯminuit q̄tū ad aliquā partē. q̄ adhuc in reuerentia habebat̄: ꝛ tunc ꝯſtruit̄ littera ſic. In quib⁹. i. inter que ſimulacra. Minuit vel ꝯminuit ſerpentē ꝛc. Cui errori induct⁹ ppl's admiſerat. i. peccauerat admittere eñ dicit̄ peccare vl' recipere. ppl's in q̄. Detent⁹ ſuperſtitōe i. vicioſa religiōe vel ſuperſtitioſa obſeruatiōe Idoloꝝ. i. in cultu ydolatrie. e Ideꝫ cuſto. paſcha. iiij. reg. xxiij. nec eñ factū eſt tale phaſe a dieb⁹ iudicum qui iudicauerūt iſrl' ꝛ oim dierum regū iſrl' ꝛ regū iuda: ſicut in. xviij. āno regis ioſie ꝛc. eadē ſnīa legitur. ij. palyp. xxxv. f.

f Ideo de⁹ per ꝓphaꝫ ꝛc. h tangit̄ materia ꝓphetie que conſiſtit i tribus. in gentiū deſtructione: in iſrl'itici ppl'i liberatiōe: ciuitatis hierl'ꝫ reparatione: iſta tria ſatiſ patent in littera. dic igr̄

f Iō. ſ. ꝓpter bonitatē regis ioſie g Gentibus. ſ. philiſteis moabitis ꝛ aſſyrijs. h Lectione comp̄henſis. ſophonie. ij. Gaza deſtructa erit ꝛc. ibi noiant̄ ciuitates philiſtinoꝝ que deſtruēde erāt. Itē i eodem ca. Moab vt ſodoma erit ꝛ filij āmon quaſi gomorra. ꝛ ſequit̄ i eodē ca. Et perdet aſſur: ꝛ ponet ſpecioſam in ſolitudinē. hoc dicit̄ ꝯ niniuē. i Affuturi iudicij. ſ. condēnatōis ꝛ deſtructiōis: qd̄ ſonāt verba ꝯminatōis. vñ dī Gaza deſtructa erit. moab ꝛ ſodoma erit ꝛc.

k Populo vero iſrael ſalu. i. liberatiōem a captiuitate. i. Eſdre. i.

l Et ciui. ꝛc. i. Eſdre. vi. m Tunc tpis tribuēdam. ſ. qñ gētes quibus ꝯminat̄ deſtruent̄ Hiere. xxx. Ecce ego ꝯuertā ꝯuerſionē tabernaculoꝝ iacob ꝛ tectis ei⁹ miſerebor: ꝛ edificabit̄ ciuitas i excelſo ſuo ꝛ templū iuxta ordinē ſuū fundabit̄ n Textu lectionis denūciauit Sophonie. ij.

a Ioſias ꝛc. ſimulacra ꝯminuiſſe. iiij. Reg. xxiij. fere per totum. ij. paralyp. xxxiiij. Sculptilia ſuccidit atqꝫ cōminuit. Item in eodē Mūdauit iudā ꝛ hierl'm ab excelſis ꝛ lucis ſimulacris ꝛ ſculptilib⁹

b Que pater ſuus āmon. ij. paralyp. xxxiij. g. Cūctis ydolis que manaſſes fecerat fabricatus immolauit atqꝫ ſeruiuit iiij. Regū. xxi. g. Seruiuit immundicijs quib⁹ ſeruiebat pater eius ꝛ adorauit eas.

c Vel auus manaſſes. iiij. Reg. xxi. a. Edificauit excelſa que diſſipauerat ezechias pater eius ꝛ erexit aras baal et fecit lucos: ſicut fecerat achab rex iſrael: ꝛ adorauit oēm militiā celi ꝛ coluit eā. Et fere eadem verba dicunt̄ de eo. ij. paralyp. xxxiij. a. x Pre omnibus regib⁹ iude. Contra Eccli. xlix. Preter dauid ꝛ ezechiā ꝛ ioſiam oēs peccauerūt: ſic ergo vident̄ ezechias ꝛ dauid p̄ficere ioſie. Reſpondeo ezechias prerogatiuā habuit in miraculis pro eo factis. iiij. reg. xx. ꝛ Eſa. xxxviij. Dauid i humilitate ꝛ ſpū prophetico. Ioſias in cultu religionis. Vel pōt dici q̄ ſimpliciter fuit melior ꝛ feruētior ezechia: ſed nō dauid. ꝛ poſſet dici q̄ dauid nō fuit ꝓprie rex iude. Reges eñ iude dicunt̄ ꝓprie q̄ regnauerunt tm̄ ſuper duas tribus. Reges aūt iſrael ſuper decem tribus i ſamaria. Dauid vero ſuper duodecim tribus regnauit. Vñ comparatio ipm non recipit: ſed illos qui tm̄ duabus tribubus prefuerūt quib⁹ omnib⁹ melior fuit ioſias. Item ſuper illō iiij. Reg. xviij. a. Non fuit ſimilis ei de cunctis regib⁹ iuda. dicit̄ in hyſtorijs: ſi querit̄ de ioſia dicim⁹ q̄ ioſias iſte melior fuit eo ſed iſte preponit̄ ei in hoc q̄ magnificat⁹ eſt preclaris bellorum titulis: ꝛ q̄ tria inaudita fecit dn̄s pro eo: ſolis regreſſum: additionē annoꝝ: ſtragem hoſtiū per angelum. d In quib⁹ ꝛc. Contra. iiij. reg. xviij. dī de ezechia. Confregit ſerpentē eneum quē fecerat moyſes. Itē magiſter dicit in hyſtorijs q̄ ezechias confregit ſerpentem eneum quem fecit moyſes: ꝛ puluerem eius diſperſit in torrentem cedron. Reſpondeo quidaꝫ dicunt q̄ hec verba tracta ſunt a ioſepho qui errauit hoc dicendo q̄ nec hoc inuenit̄ alio mō: nec in libro Regū. nec palyp. Pōt ꝛ aliter dici dr̄. n. in hyſtorijs de ioſia q̄ oīa veſtigia ydolatrie redegit in puluerem ꝛ veſtigia ſerpentis enei quē contriuit Ezechias. ob hoc in ꝓlogo ſophonie legit̄ ioſias ſerpentem ꝯtriuiſſe. vñ videt̄ q̄ aliqd̄ fruſtum relictū fuit ab Ezechia qd̄ poſt ab ydolatrantib⁹ iudeis habebat̄ in reuerētia qd̄ ꝯminuit ioſias. Vel pōt dici h̄ q̄ dico Minuit. nō eſt de textu ꝓlogi: licꝫ inueniat̄ in multis libris: ꝛ tunc conſtruit̄ lr̄a ſic. a In quib⁹. i. inter que ſimulacra. b Cui erro. i. ad quē errorem. ſ. ydolatrie. c Induct⁹ ppl's ppl's dico. d Detent⁹ ſupſtitione ꝛc. i. cū approbatione receperat. a Eneū ſer. fa. a moyſe. Nu. xxi. nō dixit q̄ deſtruerent

mone dn̄i nata ē magnitudo dn̄i ꝛ de magnitudine dn̄i nata eſt humilitas: vt cū peruenerit aliqs ad pfectū: dicat: q̄ñ ſuꝫ dign⁹ vocari apl's. Et illud in pſalmis. Dn̄e nō eſt exaltatū cor meū: neqꝫ elati ſunt oculi mei. Ioſiam regē iude cui⁹ tp̄ibus ſophonias ꝓphetaſſe inuenitur: deo pre[x] oibus regibus iude placuiſſe hyſtoria quarti[y] libri regū ꝛ[z] ſecundi paralypomenon demōſtrat. Ioſias[a] ſimulachra que[b] pater ſuus āmon vel[c] auus manaſſes in templo dei collocauerat deiecta cōminuiſſe mōſtratur. In[d] quibus etiam ſerpentem eneū[a] a moyſe factū cui[b] errori inductus[c] populus ſuperſtitione ydoloꝝ detentus[d] admiſerat Ideꝫ[e] cuſtodiſſe paſcha: ꝛ intermiſſis tempibus multis ſolus celebraſſe mōſtrat̄. Ideo[f] deus per prophetā tempib⁹ memorati regis que ꝓuētura erāt oſtendens gētibus[g] quidē lectione[h] comprehēſis affuturū[i] iudiciū. Ppl'o[k] vero iſrl' ſalutē: ꝛ ciuitati[l] hierl'm reſtauratiōē: tūc[m] tpis tribuēdā textu[n] lectōis denūciauit. Explicit ꝓlog⁹

Incipit argumentum.

Sophonias ſpeculator ꝛ archanoꝝ dei cognitor audiuit clamorē a porta piſciū: et eiulatū a ſecūda: ꝛ cōtritionē a collibus. Indicit quoqꝫ vlulatū habitatorib⁹ pile: quia conticuit oīs ppl's chanaan: diſperierūt vniuerſi qui inuoluti erant argento.

Explicit argumētum Incipit Sophonias ꝓpheta. Ca. j.

Verbū[a] dn̄i qd̄ factū ē ad ſophoniam filiū[b] chuſi filij godolie filij amaſie filij ezechie: in[c] diebus Io

Explicit qualiſcūqꝫ expoſitio iſtius prologi.

Poſtilla Nicolai d' lyra ſup ſophoniā prophetā incipit cū additionibus pauli epi burgen. ꝛ replicis mathei dorinck ordinis minoꝝ.

Capitulum primū.

Verbū dn̄i. Prophetia ſophonie in duas partes diuidit̄: in ꝓhemiū ꝛ tractatū qui incipit: ibi. Congregās. In ꝓhemio notificat̄ ſophonie ſtatus: gen⁹ ꝛ tp̄us. Stat⁹ cū dī.

a Verbū do. qd̄ factū eſt ad ſophoniā. per h̄ eñ oſtendit̄ ipm fuiſſe prophetā. ij. Petri. i. Non volūtate humana allata eſt aliqñ ꝓphetia: ſꝫ ſpūſancto inſpirati locuti ſunt ſancti dei hoies. ꝛ iſte ſtat⁹ eſt q̄ſi medius inter deū ꝛ cōem populū: propter qd̄ prophete dicunt̄ dij participatiue: ſm̄ q̄ exponit ſaluator illud pſal. Ego dixi dij eſtis. d. ioh. x. cap. Illos dixit deos ad quos factus eſt ſermo dei. ſcd̄o notificat̄ ei⁹ genus cū dī. b Filiū chuſi ꝛc. ſm̄ regulā hebreoꝝ iſte fuit ꝓpheta: eo q̄ exprimitur nomen eius in p̄ncipio ꝓphetie filij ſui ſicut dictū eſt Eſaie. i. ꝛ idem eſt intelligendum de alijs tribus hic nominatis. licꝫ ñ habeantur eorum prophetie: ꝛ ſic patet q̄ iſte ſophonias nō ſolū fuit propheta: ſed de genere prophetali: quia pater eius auus ꝛ pauus ꝛ atauus fuerunt prophete. tertio notificatur tempus cum dicitur.

c In die. ioſie. ex quo patet q̄ iſte prophetauit ante tempus babylonice captiuitatis. d Congregans. hic conſequenter ponit̄ tractatus qui diuiditur in duas partes. ſ. in partem cōminatoriā ꝛ conſolatoriam. que incipit in. iij. ca. Prima in duas. quia primo comminatur peccatoribus generaliter, ſcd̄o magis ſpecialiter: ibi, Et extendā. Et

ſic filij āmon regis iuda. Cōgre-
gans[c] ꝯgregabo oīa a facie terre
dicit dn̄s: congregās[e] hoīem ⁊ pe-
cus: cōgregans volatilia celi ⁊ pi-
ſces maris. Et ruine impioꝝ erūt
⁊ diſperdā hoīeſ a facie terre dicit
dn̄s. Et[f] extendā manū meā ſup
iudā: ⁊[g] ſup oēs habitātes hierl'z
⁊[h] diſperdā de loco hoc reliquias
baal: ⁊[i] noīa editnoꝝ cū ſacerdoti-
bus: ⁊[k] eos q adorāt ſup tecta mi-
litiā celi: ⁊ adorant ⁊[l] iurāt in dn̄o
⁊ iurāt in melchon: ⁊[m] qui auertū-
tur de poſt tergū dn̄i: ⁊ q nō que-
ſierunt dominum: nec inueſtiga-
uerunt eū. Silete[n] a facie dn̄i dei
q2 iuxta[o] eſt dies dn̄i. Quia[p] ꝑpa-
rauit dn̄s hoſtiā: ſanctificauit[q] vo-
catos ſuos. Et[r] erit i die hoſtie do-
mini viſitabo[s] ſup principes ⁊ ſu-
per filios regis ⁊[t] ſup oēs qui idu-
ti ſūt veſte ꝑegrina. Et[u] viſitabo
ſup oēm qui arrogāter igredit ſu-
per limē in die illa q[x] cōplēt do-
mū dn̄i dei ſui iniquitate ⁊ dolo.
Et[y] erit in die illa dicit dn̄s vox[z]
clamoris a porta piſciū ⁊[z] vlulat'
a ſecūda ⁊[a] ꝯtritio magna a colli-
bus. Vlulate[b] habitatores pile.
Cōticuit[c] oīs ppl's chanaā diſpi-
erūt[d] oēs inuoluti argēto. Et[e] erit
in tpe illo ſcrutabor hierl'm in lu-
cernis ⁊[g] viſitabo ſup[h] viros defi-
xos in fecib' ſuis: qui[i] dicūt in cor-
dib' ſuis. Nō[k] faciet bn̄ dn̄s: ⁊[l] n̄
faciet male. Et[m] erit fortitudo eo-
rū in direptionē: ⁊[n] dom' eoꝝ i de-
ſertū. Et edificabūt domos ⁊ n̄ hi-
tabūt: ⁊ plātabūt vineas: ⁊ n̄ bibēt
vinū eaꝝ. Iuxta[o] ē dies dn̄i magn'
iuxta ē ⁊ velox nimis. Vox[p] diei
dn̄i amara: tribulabitur[q] ibi fortis
Dies[r] ire dies illa: dies[s] tribulatio-
nis ⁊[t] anguſtie. dies[u] calamitatis ⁊[x]
miſerie: dies[y] tenebraꝝ ⁊ caliginis
dies nebule ⁊[z] turbinis: dies[z] tube
⁊ clāgoris ſup ciuitates munitas:
⁊[a] ſup anglos excelſos. Et tribu-
labo hoies: ⁊[b] ambulabūt vt ceci
q2[c] dn̄o peccauerūt. Et[d] effundet
ſanguis eoꝝ ſicut hum': ⁊[f] corpa
eoꝝ ſicut ſtercora. Sz ⁊ argētū eo

ea primū dicit ꝓpheta in ꝑſona dn̄i. d Congregās cōgre. oīa a facie terre. et iſta ꝯgregatio nō eſt ad ſalutē ſed ad penā: qḋ patz ex fine hui' partis: vbi dī. Et diſperdam hoīes a facie terre. ⁊ hoc mō accipit ꝯgregatio ab abacuc p. Totū in hamo ſubleuauit ⁊ cōgregauit i rhete ſuū. ⁊ ſic ꝯminat pena peccatorib' gn̄alr cū dī. e Congregans hoiem. i. hoies peccatores ad penā. ⁊ q2 bruta ꝓpter hoiem facta ſūt: iō ꝯminat ꝙ hec pena extendi debeat ad ipſa cū dicit. Et pecus ⁊c.

f Et extendā. Hic ꝯminat peccatorib' ſpecialiter. ⁊ ꝑ iudeis: ſcḋo ꝑplis extraneis cap. ſe. Prima diuidit in q̄nq3 partes: q2 p̄ fit ꝯminatio ſacerdotib': ſcḋo p̄ncipib': tercio vulgarib': quarto ſe occultātib': q̄nto ꝯcludit tribulatōnis pōd'. ptes patebūt ꝓſequēdo. Iſta tn̄ diuiſio nō eſt ita p̄ciſa q̄n de ſnia vni' partis ponat aliquid i alia: ſicut fit cōiter i diuiſionib' aliqs ꝓpharū. Circa primū dī in perſona dei.

f Et extēdā manū meā ſup iudā ad puniendū ei' ppl'm peccatorē.

g Et ſup oēs habitatores hierl'm. q erat metropolis iudee: ⁊ ibi vigebat viciū ydolatrie: i q̄ magis erant culpabiles ſacerdotes qui tenebāt illud extirpare ⁊ diuino cultui intendere: iō ſubditur.

h Et diſperdā de loco reliquias baal. i. ydolatrie cultum.

i Et no. editu. cū ſacerdotib'. editui dicunt cuſtodes loci ydolatrie q̄ ſi edem tuētes. k Et illos qui adorāt ſup tecta militiā celi. i. ſole ⁊ lunā alioſq3 planetas: tecta eñ domoꝝ illi' terre erant plana: iō ibi aſcendebāt ydolatre ad videndū ⁊ colendū plen' ſydera. l Et iurant in melchon. q2 ſimul cū dn̄o colebāt ydola: ⁊ in eoꝝ reuerentiam iurabant. m Et qui auertunt de poſt tergū dn̄i. ei' legē ⁊ cultū dimittentes. n Silete a facie dn̄i. i. ſilebitis ſicut deiecti ⁊ ꝯfuſi.

o Quia iuxta ē dies dn̄i. i. tps ſue vindicte. p Quia ꝑparauit dn̄s hoſtiā. i. ppl'm iudeā ad occiſionē. q Sanctificauit vocatos ſuos. i. hebreo habet. Preparauit. verbū eñ hebraicū hic poſitū equiuocū eſt ad preparare ⁊ ſanctificare. hebrei ſequūt vnā ſignificationē: ⁊ trāſlatio noſtra aliā. ꝑñt etiā dici iſti vocati a deo ſanctificati. i. applicati ad executionē diuine iuſticie: ⁊ iſti fuerūt chaldei. r Et erit. Hec ē ſcḋa ps in qua ꝯminat p̄ncipib' cū dī. r Et erit in die hoſtie dn̄i. i. occiſionis pctōꝝ ſm ordinē diuine iuſticie. s Viſitabo ſup p̄ncipes ⁊c. p̄ncipes eñ ſedechie ⁊ filios ei' fecit nabuchodonoſor occidi ⁊ oculos eius erui. iiij. Reg. vlti. t Et ſup oēs ⁊c. i. veſtib' cultui alienoꝝ deoꝝ deputatis. talib' eñ vtebant ſacerdotes iudeoꝝ aliquādo: q2 cū dn̄o etiā ydola colebant: vt predictū eſt. u Et viſi. ſup oēs ⁊c. ingrediēs domū dn̄i magis ad ſuā pompā q̄ȝ ad dei reuerentiā. in hebreo tn̄ habet. Sup oēm tranſilientē limē. q2 aliqui volentes ſacerdotes dagon ⁊ eius cultores imitari: qui nō calcant ſup limen templi dagon. i. Reg. v. ſic ingredientes templū dn̄i limen trāſiliebant abſq3 ei' calcatiōe: ſm ꝙ dicit hic Ra. ſa. x Qui complēt domū dn̄i dei ⁊c. ibi tractantes negociatiōes ⁊ ꝯſilia. vt pz Iob. ij. que habent iniquitatē ⁊ dolū annexa. y Et erit. hec eſt tercia pars in qua ꝯminatur vulgarib'. dī. y Vox clamoris a porta piſciū. ſic noīata: q2 reſpiciebat mare: ⁊ per illā piſces inferebant in hierl'm ⁊ erat in muro exteriori. z Et vlulat' a ſecūda. i. a porta ſibi correſpōdente i muro ſecūdo. a Et ꝯtritio magna a collib'. i. a monte ſyon in q̄ erat templū ⁊ dom' regia que claudebant tercio muro. Triplicem eñ clauſurā fecit ſalomon in hierl'm. Et per iſta oſtendit ꝙ tot' ppl's ciuitatis erat affligendus in omni parte. b Vlulate habitatores pile. i. hierl'm vt dicūt expoſitores noſtri cōiter: que dī pila: eo ꝙ eſt in medio iudee: ſic̄ pes pontis q̄ pila dicit in medio eius. Vn̄ verſus: Eſt pila pes pōtis. pila ludus: pila taberna. in hebreo habet. Habitatores hamaqueres. ⁊ ſonat profundū in latino: ⁊ dicit Ra. ſa. ꝙ illa eſt ciuitas que vocat tyberias noīata ꝓfūda: eo ꝙ eſt in demiſſiori loco iudee.

c Conticuit oīs ppl'us chanaan. i. iudeoꝝ ſicut iudee: q2 ibi habitauerūt chananei ante filios iſrael ⁊ q2 filij iſrael ſecuti ſunt mores chananeoꝝ.

d Diſpierūt oēs inuoluti argēto. i. pleni diuitijs male acquiſitis, que inuoluūt homines peccatis, ſm illud ad thi. vi. Qui volunt diuites fieri incidūt in laqueū ⁊ tentationē dyaboli ⁊ deſideria multa ⁊c. e Et erit. hec eſt quarta pars in q̄ ꝯminat ꝓpheta latētib'. dī. f Scrutabor hierl'm in lucernis q2 capta ciuitate chaldei cū luminarib' querebāt abſcōditos i locis ſubterraneis ⁊ obſtructis. g Et viſitabo inferendo penam. h Sup viros defixos in fecib' ſuis. i. obſtinatos i peccatis ſuis. i Qui dicunt in cordib' ſuis: male de deo ſentiēdo. k Non faciet bene dn̄s. ſuis cultorib'. l Et nō faciet male. ſuis contēptorib'. Ceciderāt eñ in errorē illoꝝ qui dicūt ꝓuidenciā diuinā nō extendi ad hec inferiora. ex quoꝝ pſona dicit Iob. xxij. Circa cardines celi pābulat. nec noſtra ꝯſiderat

m Et erit fortitudo eoꝝ. i. diuitie eoꝝ. vñ in hebreo hī. Subſtātia eoꝝ in direptiōes chaldeis. n Et dom' eoꝝ in deſertū. habitatorib' eorū occiſis vel captiuatis. iō ſubdit. Et edificabunt domos ⁊c. o Iuxta eſt. hec eſt pars q̄nta in qua ꝯcluditur pondus tribulatōnis imminētis cum dī. Iuxta ē dies dn̄i magnus. magnitudine ſue vindicte. p Vox diei dn̄i amara. q2 oēs clamabunt pre amaritudine anguſtie. q Tribulabitur ibi fortis. ⁊ multo magis alij. r Dies ire dies illa. i. dei vindicte. s Dies tribulationis. exterius. t Et anguſtie. interius. u Dies calamitatis. i. luctus. x Et miſerie. i. cū ſibi hec boni defecit'. y Dies tene. ⁊ caliginis. q. d. tanta erit tribulatio ꝙ null' poterit videre locū fugiēdi ſeu abſcondendi ſe.

z Et turbinis. i. impet' chaldeoꝝ oīa rapientis. z Dies tube ⁊ clangoris. chaldeos ad bellū incitantis a Et ſup āgu. excelſos. i. turres excelſas que ſolēt fieri in murorum angulis.

b Et ambu. vt ceci. i. incidentes in picula vndiq3: ſic̄ cec' ambulās cadit i foueā ⁊ impingit ad lapidē: ⁊ ſubdit cauſa

c Quia dño peccauerũt.mltipliciter:vt pꝫ per ſupradicta.
d Et effũdet ſanguis eoꝝ ſicut hum⁹.i.ita ꝙ tota erit opta ſan
guine. f Et corpa eoꝝ ſicut ſtercora.i.dimittent inſepulta.
g In igne zeli eius.i.vindicte dei. h Deuorabitur oís ter/
ra.i.iudee de qua loquit̃ ꝓpheta. Caplm.ij.

redeſcet.cũ aĩalib⁹ ſuis i caul̃. h Q2 viſi.eos dñs.liberãdo eos d
captiuitate babylonica p eoꝝ pnias. i Audiui.h ꝯñr ꝯminat̃ mo
abitiſ ⁊ ãmon.t.d.i pſona dei. i Audiui obprobriũ moab ⁊c. dic h
ra ſa.ꝙ iudei cũ ducerẽt i babylonẽ captiui gemẽtes ⁊ flẽtes:moabi/
te ⁊ ãmonite p q̃ꝝ trã ducebant̃:deriſorie eis dicebãt. Quare lugetiſ ⁊
triſtamini:q2 ad trã vraſ
ducimĩ.ide.n.nat⁹ fuit
abraã pr̃ vr̃.gen.xi.
k Et magnifi.ſũt ſup
t̃minos eoꝝ.q2 iudeis i
captiuitates ductis moa/
bite ⁊ ãmonite occupa/
uerũt ptẽ t̃re eoꝝ. ⁊ ſub
dit̃ pena l Propt̃ea
vi.ego di.dñs.i.ſic verũ
ẽ ꝙ ego ſũ vita p eẽntiã
⁊ ſic punient̃ moabite ⁊
ãmonite. m Q2 mo
ab ⁊ ſo.erit ⁊c.li vt non
dicat̃ h eq̃litatẽ:q2 iſte t̃re
nõ fuerũt ſic ſubuerſe.ſꝫ
ad tps fuerũt deſerte hi/
tatorib⁹ ei⁹ ⁊ cultorib⁹
pri occiſis ⁊ ptim capti
uat̃. n Siccitas ſpi/
narũ.i.nõ creſcẽt ibi ni/
ſi ſpine. o Et acer.ſa
lis.ſal.n.reddit terrã ſte
rilẽ:⁊ iõ p h ꝯſignat̃ ſte
rilitas terre ꝓpt̃ defectũ
culture vt dictus eſt.
p Uſqꝫ ineternũ.i.h eſt.
hi.Uſqꝫ i ſclm.⁊ iõ eter
nũ nõ ipoꝛtat h ppetui/
tatẽ a pte finis ſꝫ longi
tudinẽ tpis. q Reli/
quie ppli mei.i.reuertẽ/
tes de babylonia
r Diripiẽt eos. qḋ fuit
ĩpletũ tpe machabeoꝝ
⁊ cã hui⁹ replicat̃ cũ dr̃
s Hoc eis eueniet ⁊c.
⁊ exponat̃ vt s.
t Horribil̃ do. ſup eoſ
grauiter puniendo.
v Attenuabit oẽs de/
os t̃re.ydola moabitaꝝ
⁊ ãmonitaꝝ ꝯterẽdo
x Et ado.eum.ſ.dñm.

Conueni/
te.poſtq̃
ꝓpha cõ/
minat⁹ ẽ iudeis:
h ꝯñr ꝯminat̃ ex
traneis:⁊ diuidi
tur i duas.q2 pri
mo continuat ſe
ad dicta:ſcḋo ex
equit̃ dicẽda:ibi
Q2 gaza. Circa
pmũ p⁹ ꝯminatio
nẽ ca.pce.poſitã
iduc̃ ꝓplꝫ ſuũ ad
pnias vt euadat
penã ꝯminatã.d.
a Conuenite.p
mutuã dilectões
b Congregami
ni.i.i diuini cul/
tus ad ipetrãdũ
pcõꝝ vrõꝝ remiſ
ſioẽ. c Gẽs
ĩamabil̃.i.deo
odibilis ꝓpt̃ pec
catoꝝ mltiplica/
tionẽ. d Pri/
uſq̃ pariat viſio
i.añq̃ pena mi/
hi oſſa reuelatio
ne diuia ſup vos
veniat effectũ.
e Quaſi puluẽ
trãſeũtem diẽ.
Ita ira apõ be/
brẽos dĩ ſcurra
tanq̃ ad ei⁹ intel
lectũ oꝫ ſupplere
aliq̃ɔ ꝯtinuatur
ſic precedenti lr̃e
Priuſq̃ pariat
viſio.i.pena ſui
ſãtollat vos de
terra vr̃a: ita ve/
lociter ſic vẽt⁹ tollit puluerẽ:⁊ ſic ſol ſuo trãſitu veloci facit diẽ.
f Añq̃ ve.ſup vos ira furo.dñi.i.pena ſue vidicte. g Añq̃
ve.ſup vos ira idi.ei⁹.repetitio ẽ eiuſdẽ ſnĩe ad maiorẽ aſſertõꝫ
⁊ ſic ẽ i hebreo.ꝓpt̃ qḋ aliq̃ male corrigũt:trahẽtes iſtõ q̃ nõ ſit
de textu. h Querite dñꝫ oẽs mãſueti terre.vt p vias iuſticiã
⁊ rõnẽ aliqs pcat̃ a pena ꝯminata.ſic Gen̄.xviij.dixit dñs ſe
velle pcere toti ciuitati ſodomoꝝ p decẽ iuſtis ſi ibi iuenirent̃.
i Querite iuſtũ ⁊c.i.tpm dei ꝯſiderãdo ei⁹ iuſticiã ⁊ mãſuetu
dinẽ.q.d.ſic ꝯminat⁹ ẽ penã pctõrib⁹ ex ſua iuſticia:ſic par⁹ eſt
pcere penitẽtib⁹ ex ſua mĩa. a Quia gaza.h ꝯñr ꝓpha exe/
quit̃ dicẽda ꝯ̃neis ꝯminãdo.⁊ p̃ philiſteis.ſcḋo moabitiſ ⁊ am
monitis:ibi.Audiui.Tercio ethiopib⁹ ⁊ aſſyrijs:ibi. Sꝫ ⁊ vos
Circa pmũ dicit a Quia gaza d̃ſtru.erit.q.d.ꝓpt̃ h monui
vos ad pniam.q2 terra philiſtinoꝝ que ẽ vicĩa fortioꝛ deſtruet̃ ꝓ
pt̃ ſui obſtinatiõꝫ i pctõ:⁊ exp̃mit h noĩa q̃tuoꝛ ciuitatũ pnci/
paliũ.ꝯñr toti pplo ꝯminat̃.d. b Ue q̃ habi.funi.mar̃.i.pt̃e
maritimã ſupra mare:terra.n.philiſtinoꝝ ſita ẽ ſupra mare medi
terraneũ. c Uerbũ do.ſup vos chanaã.t̃ra.n.philiſtinoꝝ dĩ
chanaã:q2 erat vna portio regnoꝝ chanaã.vt pꝫ i libro ioſue.
d Et erit funi.mar̃.i.t̃ra philiſtinoꝝ. e Requies paſtoꝝ:q2
deſtructis ciuitatib⁹ ⁊ eiectis hitatorib⁹ t̃ra manebit iculta:⁊ ſic ſo
la paſcuis aĩaliũ apta f Et erit funi.ei⁹ q̃ remã.de do.iuda
ei.i.reuertẽtes d̃ babylõe:ibi paſcẽt aĩalia ſua g Ad veſpas

rũ ⁊ aurũ eoꝝ nõ poterit liberare
eos:i die ire dñi. In[g] igne zeli ei⁹
deuorabit[h] oís terra:q2 ꝯſũmatiõꝫ
cũ feſtinatiõe faciet cũctis habitã
tibus terram Caplm.ij.
Conuenite[a] ꝯgregami[b]
gens[c] nõ amabilis:priuſ
q̃ꝫ[d] pariat viſio q̃ſi[e] pulue
rem trãſeũtẽ diẽ añq̃ꝫ[f] veniat ſup
vos ira furoꝛis dñi añq̃ꝫ[g] vẽiat ſu
per vos ira idignatiõis dñi. Que
rite[h] dñm oẽs mãſueti terre:q2 iu
diciũ eius eſtis opati. Querite[i] iu
ſtũ:querite mãſuetũ:ſi q̃ mõ ab
ſcõdamini i die furoꝛis dñi. Q2[a]
gaza deſtructa erit:⁊ aſcalon i de
ſertũ. Azotũ in meridie eijciẽt: et
accharon eradicabit̃. Ue[b] q̃ hita
tis funiculũ maris:gẽs pditoꝛum
Uerbũ[c] dñi ſup vos chanaã ter
ra philiſtinoꝝ:⁊ diſpdã te ita vt ñ
ſit inhabitatoꝛ. Et[d] erit funiculus
maris reqes[e] paſtoꝝ ⁊ caule peco
rũ. Et[f] erit funicul⁹ ei⁹ q̃ remãſe
rit de domo iuda. Ibi paſcent̃ in
domib⁹ aſcalonis ad[g] veſpam re
quieſcẽt q2[h] viſitabit eos dñs de⁹
eoꝝ ⁊ auertet captiuitatẽ eoꝛum.
Audiui[i] obprobriũ moab ⁊ blaſ
phemias filioꝝ ãmon q̃ exprobra
uerũt pplo meo. ⁊[k] magnificati ſũt
ſup t̃minos eoꝝ. Propterea[l] vi
uo ego dicit dñs exercituũ: De⁹
iſrl̃. Q2[m] moab vt ſodoma erit et
filij ãmõ q̃ſi gomorra: ſiccitas[n] ſpi
narũ ⁊ [o]aceruũ ſalis ⁊ deſtũ. vſqꝫ[p]
in eternũ. Reliq̃e[q] ppli mei diripi
ent[r] eos:reſidui gentis mee poſſi
debũt illos. Hoc[s] eis eueniet ꝓ ſu
pbia ſua:q̃ blaſphemauerũt ⁊ ma
gnificati ſũt ſup ppl̃m dñi exerci
tuũ. Horribilis[t] dñs ſup eos ⁊[v]
attenuabit oẽs deos t̃re. Et[x] ado
rabunt eũ vir[y] de[z] loco ſuo:oẽs[a] in
ſule gentiũ. Sꝫ[b] ⁊ vos ethyopes
interfecti[c] gladio meo eritis. Et[d]
extẽdet manũ ſuã ſup aqlonẽ et
pdet aſſur. Et[f] ponat ſpecioſaꝫ i
ſolitudinẽ ⁊ in inuiũ:⁊ q̃ſi deſertuꝫ
Et[g] accubabũt in medio eius gre
ges:oẽs beſtie gẽtiũ:⁊[h] onocrota
lus ⁊ hericiꝰ i liminib⁹ eius mora
bũt. Uox cantãtis i feneſtra:cor
uus i ſupliminari: qm̃ attenuabo
robur ei⁹. Hec[i] eſt ciuitas glioſa
hitãs[k] i ꝯfidẽtia:q̃[l] dicebat i corde
ſuo. Ego[m] ſũ: ⁊ extra me ñ ẽ alia
ãpli⁹ Quõ[n] fcã ẽ i deſertũ cubile
beſtie. Oĩs[o] q̃ trãſit p eã ſibilabit
⁊[p] mouebit manũ ſuã. Ca.iii.

y Uiri.i.iudei. z De loco ſuo.i.de tẽplo in hierlm p zoroba bel re
edificãdo. a Oẽs iſule gẽtiũ.i.aliq̃ d̃ oĩb⁹ inſul̃:q2 ꝓpt̃ ſanctitat
tẽ tẽpli multi gẽtiles d̃ diuerſis ptib⁹ veniebãt adorare dñm i hierlm
vt hr̃.iij.Re.viij.⁊ Jo.xij.vl̃ põt iſtõ. Et attenuabit ⁊c.exponi vt ſit d̃
tpe xp̃i.ꝓphia i q̃ d̃ cieeta ẽ ydolatria.⁊ oẽs gẽtes adorãt vnũ deũ lꝫ
diuerſimode excepꝫ aliq̃b⁹ barbaris i q̃b⁹ dĩ ab aliq̃b⁹ adhuc mane
re ydolatria. b Sꝫ ⁊.h vltio ꝯminat̃ ethiopib⁹ ⁊ aſſyrijs d.ſꝫ ⁊
⁊c.qui freq̃nt̃ pplo meo moleſti fuiſtis.ij.paly.xiiij. c Interfecti ⁊c.
gladiũ ſuũ dicit gladiũ reg̃ babylonis:q̃ i h erat executoꝛ diuine iuſti
cie:⁊ victorias agebat diuina vtute. d Et extẽdet manũ ſuã.i. vi
dicte ſue ptãtẽ. e Sup aquilonẽ.in illa.n.pte ẽ regnũ aſſyrioꝝ re
ſpectu hierlm. f Et ponet ſpecioſã.i.niniuẽ q̃ erat metropol̃ i illo
regno.vñ ſupi⁹.Naũ.iij.aſſimilat̃ meretrici ſpecioſe g Et accuba
bunt in medio ei⁹ greges.q.d.ita diu manebit ei⁹ deſtructio ꝙ i plate
is ei⁹ creſcẽt herbe aĩaliũ paſcue apte. h Et onocrotal⁹ ⁊ herici⁹
⁊c.tales.n.aues ⁊ beſtie ſolẽt i edificijs deſtructis hitare. i Hec ẽ
ciui.glorioſa.i.ſupba. k Habitãs i ꝯfidẽtia.q2 ꝓpt̃ magnitudinẽ
ſue potẽtie nullũ timebat. l Que dicebat.ꝑ nimia ſupbia. m Ego
ſũ.ſ.ſola potens:alie aũt ciuitates nulli⁹ reputatõis ſũt reſpectu mei
⁊ per ciuitatẽ metropolim intelligit̃ regnũ. n Quõ facta ẽ in deſer/
tũ.q.d.nõ eſt factũ ſola virtute humana:ſꝫ mag̃ diuina. o Omnis
q̃ trãſit p eã ſibilabit.deſignãs ꝙ ei⁹ ptãs ſic ſibil⁹ tranſijt. p Et
mo.ma.ſuã.notãdo mala q̃ regnis alijs fecit. Caplm.iij.

Ea prouocatrix ⁊ redempta ciuitas colũba. nõb audiuit vocẽ: ⁊c nõ ſuſcepit diſciplinã. In dñod nõ ẽ cõfiſa: ad deũ ſuũ nonf appropinquauit. Principesg eiꝰ i medio eiꝰ: q̄ſi leones rugiẽtes. Iudices eiꝰ lupi veſpere: nõ relinquebãt i mane. Prophete eiꝰh veſani viri ifideles. Sacerdotes eiꝰi polluerũt ſcm̃ iniuſte egerũt ↄtra legẽ. Dñsk iuſtꝰ i medio eiꝰ: nõl faciet iniq̃tatẽ. Manem mane iudiciũn ſuũ dabit in luceo: ⁊ nõ abſcõdet. Neſciuitp aũt iniquꝰ ↄfuſionẽq. Diſpdidir gẽtes ⁊s diſſipati ſunt anguli eaꝝ. Deſertas feci vias eoꝝ: dũ nõ eſt q̄ trãſeat. Deſolateu ſũt ciuitates eoꝝ: nõ remanẽte viro neq3 vllo hitatore. Dixix attamẽy timebis me: ſuſcipiesz diſciplinã. Eta nõ pibit hitaculũ eiꝰ ꝑpterb oĩa i q̄bꝰ viſitaui eam. Veruntñc diluculo ſurgẽtesd corruperũte omnes cogitatõẽs ſuas. Quapropf expecta me dicit dñs in dieg reſurrectiõis mee i futurũ: q2h iudiciũ meũ vti ↄgregẽ gẽtes ⁊ colligã regna. Etk effundã ſup eos idignatiõẽ meã oẽꝫ irã furoris mei. In ignel. n. zeli mei deuorabiturm oĩs terra. Q2n tũc reddãa populis labiũ electũ vtp inuocẽt oẽs nomẽ dñi ⁊q ſuiãt ei hũero vno. Vltraa flumina ethiopie inde ſupplices mei: filii diſpſoꝝ meoꝝ deferẽt munꝰ mihi. Inb die illa nõc ↄfunderis ſup cũctis adiuẽtiõibꝰ tuis q̄bꝰ ꝑuaricata es i me. Q2d tũc auferã de medio tui magniloq̄s ſupbie tue: ⁊e nõ adiiciet exaltari ãpliꝰ in montef ſcõ meo. Etg derelinquã i medio tui pplm pauperẽ ⁊ egenũ: ⁊g ſpabũt i noĩe dñi. Reliq̄e iſrl nõh faciẽt iniq̃tatẽ nec loq̄nt mẽdaciũ: ⁊ nõ iuenieť i ore eoꝝ lingua doloſa. Q2i ipi paſcẽtur ⁊k accubabũt: ⁊ nõ erit qui exterreat: laudal filia ſyõ iubilam iſrl. Letare ⁊ exulta in oĩ corde filia hierlm. Abſtulito dñs iudiciũ tuũ auertitp inimicos tuos. Rexq iſrl dñs inr medio tui: nõ timebis ma

Ea prouocatrix. Hec ẽ ſcd̃a pars ꝑncipalis que ẽ i pplm iſrl̃ cõſolatoria: ⁊ exponũt aliq̃ ↄſolationẽ p reditu de captiuitate babylonica: ſꝫ aliqui ponũt h̃ que nõ videnť huic intellectui ↄſona. vt videbiť ꝑſequẽdo, ꝑpť qd̃ mihi videť ſine ꝑiudicio q̄ iſtud ſit referendũ ad ↄſolationẽ factã ⁊ fiendã p xp̃m. Sciendũ tñ q̄ lꝫ aduẽtus xp̃i fuerit oĩbus cõſolabilis quãtũ eſt d̃ ſe: factꝰ ẽ tñ triſtabilis pluribus iudeoꝝ ꝑ ſua incredulitate: ⁊ iõ pñs capitulũ i duas ptes diuidiť: q2 p̄ ponit incredulorum increpatio: ſcd̃o credentiũ ↄſolatio: ibi. In die illa. Prima i duas: q2 p̄ increpať incredulitas iudeoꝝ: ſcd̃o poniť ↄuerſio finalis eoꝝ: ibi Dixi. pma adhuc i duas: q2 p̄ increpať culpa ſcd̃o ſubdiť pena: ibi. Dñs iuſtꝰ. Circa pmũ dĩ. a Ve ꝑuocatrix ⁊ redẽpta ciuitas colũba. iſta ciuitas intelligitur hierlm ſm oẽs expoſitores hebraicos ⁊ latinos que dĩ ꝑuocatrix ire diuine: ꝑpter maliciam ſacerdotũ ⁊ ſcribaꝝ ↄtra xp̃m inſurgentiũ. Et redẽpta q̄tũ ad bonos p xp̃i aduẽtum. Et colũba ꝑpter ſimplices qui i ꝑcẽdo morte xp̃i fuerũt decepti per ſacerdotes. Math. xxvij. b Non audiuit voceꝫ ſ. xp̃i ꝑdicãtis. c Et nõ ſuſce. diſciplinã. recedendo a ꝑctis. d In dño nõ ẽ ↄfiſa. ſꝫ mag i hoĩbꝰ. vñ Ioh. xi. ↄſcierunt ↄſilio cayphe de morte xp̃i: ne veniret romani ⁊ tollerẽt locũ ⁊ gentẽ. e Ad deũ ſuũ ſ. xp̃m. f Nõ appropinquauit. p imitationẽ. ſꝫ ſe magis elõgauit. g Principes eiꝰ in medio eiꝰ quaſi leones ⁊c̃. Ppl̃s enĩ iudaicꝰ tũc p ſacerdotes regebať: ⁊ ſm h̃ erãt ꝑncipes ⁊ iudices ppli: q̄ dicuť hic leones rugiẽtes: ꝑpť crudelitatẽ ↄtra xp̃m. Et lupi erga pplm cuius bona ꝑ vim violẽtia ꝑ vim fraudulẽtia rapiebãt: q2 valde auari ⁊ cupidi erãt vt pꝫ ex euãgelio ⁊ ioſephꝰ h̃ declarat multipľr libro de iudaico bello. h Prophete eiꝰ veſani. ſicut patꝫ de caypha q̃ ꝑphauit de morte xp̃i Io. xi. ⁊ tñ fuit peſſimꝰ ⁊ infidelis: lꝫ. n. ꝑphia ſua vera fuerit: hãc tñ nõ intellexit vt ibi declarať. i Sacerdotes eiꝰ polluerũt ſcm̃. i. legẽ ⁊ tẽplũ: q2 legẽ dei irritauerũt ꝑpť ſuas traditiões: math. xv. ⁊ tẽplũ polluerũt ꝑmittẽdo ⁊ faciẽdo ibi ſeculares negociatiões. Io. ij. que tñ hñt ãnexa vicia mẽdacia ⁊ doloſitates. k Dñs iuſtus Hic pñr poniť d̃bita pena. circa quã p̄ poniť xp̃i iuſticia: ex q̃ ꝑceſſit punitio iſta cũ dĩ. Dñs iuſtꝰ in medio eiꝰ. i. dñs ihs xp̃s: qui fuit i medio ppli nõ ſolũ deitate: ſꝫ ⁊ aſſũpta hũanitate. l Nõ faci. iniq̃. i ꝑſona ꝑpria: nec dimittet impunitã i alia. m Mane mane. i. celeriť n Iudiciũ ſu. dabit. i. punitionẽ ſuã ↄtra ciuitatẽ ⁊ pplm incredulũ xlij. enĩ ãno a paſſione xp̃i p romanos fuit hierlm deſtructa: ⁊ ppl̃s incredulꝰ ꝑ vim occiſus: ⁊ ꝑ vim captiuatꝰ. o In luce. q2 punitio iſta toti orbi fuit manifeſta. p Neſciuit aũt iniquꝰ. i. ppl̃s incredulus. q Cõfuſiõꝫ. ibi vẽturã ꝓ morte xp̃i: q2 ſi ꝑſciuiſſꝫ nõ eã detinuiſſet. r Diſpdidi gẽtes. de iudea. s Et diſſipati ſũt anguli eoꝝ. i. ꝑncipes quibꝰ adherebãt ſicť parietes angulo: vľ q2 tota terra iudee fuit diſſipata p romanos vſq3 ad extremos eiꝰ angulos. t Deſertas feci vias eoꝝ. ppl̃o iude captiuato. iõ ſubdiť. v Deſolata ſũt ⁊c̃. ⁊ pꝫ lr̃a. x Dixi. h̃ pñr poniť iudeoꝝ finalis ↄuerſio. ſcd̃o circa h̃ remouet dubitatio: ibi. Veruntñ. Circa pmũ dĩ. y Attñ timeb me. timore filiali p tpe iſto. z Suſcipies diſciplinam. ſ. xp̃i detecta p enoch ⁊ helyã falſitate antixp̃i. a Et nõ pibit hitaculũ eius. i. hitaculũ bonoꝝ nõ tolleť a ↄuerſis. b Propť oĩa i q̄bꝰ viſitaui eã. i. ꝑpť longã captiuitatẽ quã induxi ſup gentẽ iudaicã ex qua videbať a deo totaľr reprobata. c Veruntñ. h̃ remouet dubiũ. poſſꝫ enĩ aliq̄s credere q̄ iudei eẽnt gñaliter ad deũ ↄuertendi tpe ſue ꝑdicationis: iõ h̃ remouet oñdẽs q̄ erit h̃ circa finẽ mũdi. Ad cuiꝰ intellectũ ſciẽdũ: q̄ ſm glo. ſup illud Mar. xij. Hic eſt heres. ꝑncipes ſacerdotũ cognouerunt ihm nazarenũ eẽ xp̃m: ſed q2 poſtea manifeſte ꝑdicauit ↄtra eorũ vicia: inuidiã ⁊ odiũ ↄceperũt ↄtra ipm. ꝑpter qd̃ ꝑcedeť cognitio fuit ſubuerſa ⁊ excecatõ ſecuta ⁊ excecatio ſacerdotũ cã fuit excecatõis alioꝝ. ⁊ ex h̃ ↄuerſio gñalis iudeoꝝ ẽ dilata: ⁊ gẽtiliť ad fidẽ vocata: ſm q̄ dic̃ aplĩs ad ro. xi. c. Cecitas ex pte ↄtigit in iſrael donec plenitudo gẽtiũ intraret ⁊c̃. ⁊ h̃ ẽ q̃d dĩ h̃. c Veruntñ diluculo. i. tpe ꝑdicationis xp̃i qd̃ dĩ diluculũ ſupra Oſee. vi. Quaſi diluculũ ꝑparatꝰ ẽ egreſſꝰ eiꝰ ⁊c̃. d Surgẽtes. ſ. iudei ↄtra xp̃s. e Corruperũt oẽs cogitatiões ſuas. i. cogitatiões q̃s hẽbant d̃ xp̃o. f Quapropť expecta me. i. expectabis manẽs i tua cecitate. g In die reſurrectiõis mee i futurũ. i. vſq3 ꝓpe finẽ mũdi. i. iq̃ reſurgẽt mortui: que dĩ h̃ reſurrectio dñi: q2 fiet virtute diuina. h Q2 iudiciũ meũ. ſ. finale. i Vt ↄgregẽ gẽtes. gñaliter. k Et effũdã ſup eos indignationẽ meã. qd̃ intelľr q̄tũ ad malos: qui erũt i maiori numero: totũ ãt maiori pte denominať. l In igne. n. zeli mei. i. zelo meo accenſo. m Deuorabiť oĩs terra. iſte eſt ignis ↄflagratiõis ꝑcedẽs iudiciũ. n Quia tũc tpe ꝑcedẽti iudiciũ antixp̃o interfecto. o Reddã po. labium electũ. q2 oẽs ↄfitebũť xp̃m. p Vt inuo. oẽs no. dñi. ſ. ihu xp̃i q Et ſuiant ei humero vno. i. vno cultu xp̃iano: ⁊ q̄ h̃ intelligatur de xp̃o ſm doctores antiq̄s hebreoꝝ: vt pꝫ p glo. ſup Gen. xli. vbi allegať hec ſcriptura: ſicut ſcriptũ ẽ. Tũc ↄuertã ad populos labiũ electũ ad inuocãdũ nomẽ dñi: ⁊ ad colendũ eũ humero vno. ⁊ ſequiť exponẽdo: nõ ẽ ãt dictũ h̃ nomẽ dñi: niſi rex meſſias: ⁊ ad colẽdũ eũ humero vno: q2 erit ꝑncipatꝰ ſup humerũ eiꝰ. a Vltra flumi. ethiopie ⁊c̃. i. oẽs gẽtes q̄tũcũq3 longinque deuote credẽt xp̃o ⁊ ſuiẽt. b In die illa. Poſt increpationẽ i credulo iudeoꝝ: hic pñr poniť ↄſolatio credẽtiũ. qui i aduentu xp̃i fuerũt pauci ↄparatiue vt ꝑdictũ ẽ cũ dĩ b In die illa h̃ ñ referť ad lr̃aꝫ imediate ꝑcedẽtẽ: ſꝫ ad illũ qd̃. ã. dictũ ẽ d̃ tpe ꝑdicatõis xp̃i i q̃ ꝑncipes iudeoꝝ fuerũt ꝑdicto mõ excecati: ⁊ pñr multitudo ppli: apli ⁊ alii credẽtes illuminati: de quibꝰ dĩ hic. c Nõ ↄfũ. ſup cũc. adi. tuis. i. pctis ꝑteritiſ p paſſiõꝫ xp̃i totaliť delet̃. d Quia tũc auferã d̃ medio tui magniloq̄s. i. ꝑncipes

ſacerdotũ: ⁊ ſcribas ſupbos: qui in vltionē mor̃ xp̃i ſimul cũ ppl̃o eis adherente fuerũt deſtructi p romanos. d Et nõ ad ijcies exaltari.i.ſupbe eleuari. e In mõte ſan. meo.i.in mõte ſyon vbi erat tēplũ qḋ fuit p romanos deſtructũ: ⁊ añ eı⁹ deſtructõẽ multũ gloriabãtur iudei de ipſo. f Et derelin.i.me-

tui ppl'z paupez ſ.aplõs ⁊ alios fideles ↄtempto res terrenoꝝ.
g Et ſpabũt in noĩe dñi.nõ ĩ potētia mũdi: vt pȝ ĩ actib⁹ aplõꝝ in plurib⁹ locis.
h Non faciẽt in iquitatē ⁊c̃.quia valde mũde ⁊ iuſte viuebãt ĩ p̃mitiua eccl'ia.
i Dñi ipi paſcẽt ur.aplõꝝ doctrina. k Et accubabũt ĩ vnitate eccleſiaſtica.
l Et nõ erit q̃ exterreat.frõte deficiente a fide vera

lũ vltra. In^a die illa diceᵗ hierl'm. Noli^r timere ſyon: nõ^u diſſoluanẗ man⁹ tue. Dñs^x de⁹ tu⁹ ĩ medio^y tui fortis ipſe^z ſaluabit. Gaudebit^a ſup te in leticia: ſilebit^b in dilectione tua ⁊ exultabit ſup te ĩ laude. Nugas^c qui^d a lege receſſerãt ↄgregabo^e q^f ex te erãt vt^g nõ vltra habeas ſup eis obprobrium. Ecce^h ego interficiã oẽs q affli-xerũt te ĩ tpe illo: ⁊^i ſaluabo claudicãtē: ⁊^k eã que eiecta fuerat ↄgregabo^l. Et^m ponã eos ĩ laudē ⁊ in nomē in oĩ^n terra ↄfuſiõis eoꝝ ĩ^o tpe illo q^p adducã vos: ⁊ in tpe q^q cõgregabo vos. Dabo.n. vos ĩ nomē ⁊ in laudē oĩb⁹ pplis terre cũ^p ↄuertero captiuitatē vr̃am coram oculis veſtris dicit^q dñs.

Explicit ſophonias pp̃heta
Incipit plog⁹ ĩ aggeũ pp̃hetã.

Jeremias^a pp̃heta ob cãm piurij ſedechie regis: vt hyſtoria libri ſecũdi paralypomenõ indicat: q fidē pmiſſã Nabuchodonoſor regi chaldeoꝝ nõ ſuauerat ppl'm^b iſrl' refert cũ memorato re

⁊ q: multi eoꝝ nõ timebãt tormẽta: iõ ſubdiẗ m Lauda filia ſyon.i.eccleſia militãs. n Jubila ⁊c̃.repetitio eſt eiuſdē ſniẽ ad maiorē expreſſionē. o Abſtulit dñs iudiciũ tuũ.i.penã p pctõ ade iſlictã qñ ad deſcẽſũ ĩ infernũ. p Auertit inimicos tuos.reprimẽdo potẽtiã demonũ. q Rex iſrl' dñs.ſ.ihs xp̃s. r Jn medio tui.ſm dicit Math. vlt. Ecce ego vobiſcũ ſum oĩbus dieb⁹ vſq3 ad ↄſummationē ſeculi. s Jn die illa diceẗ hierl'm.i.eccl'ie militãti que noĩe hierl'm deſignaẗ. Eſa.ij. ⁊ hoc per aplõs ⁊ alios p̃dicatores ↄfortãdo fideles infirmiores.
t Noli timere a pſecutionib⁹ iudeoꝝ ⁊ tyrãnoꝝ. v Nõ diſſoluanẗ man⁹ tue.te retrahẽdo a bono ope. x Dñs de⁹ tu⁹. ſ.ihs xp̃s. y Jn medio tui.ſicut iam expoſitũ eſt. z Jpſe ſaluabit.te in preſſuris. a Gaudebit ſup te.ppt̃ pſeuerãtiã in fide. b Silebit.ſ.pctã tua p̃terita. c Nugas.i.hoĩes vanos. d Quia a lege receſſerãt.i.a fide xp̃i ⁊ deuotiõe: deceptĩ p ſacerdotes ⁊ ſcribas: vt p̃dictũ eſt. e Cõgregabo.ad fidē xp̃i reducendo. vñ p̃dicãte Petro ſic reducti ſũt ex illis tria milia die vna. Actu.ij. ⁊ alia die q̃nq3 milia. Actu.iij. f Q: ex te erãt.i.de nũero p̃deſtinatoꝝ ad fidē. g Vt nõ vltra ha. ſup eis op.ſ.ſue infidelitatis. h Ecce ego interficiã oẽs q̃ afflixerũt te.primitiua.n.eccl'ia valde afflicta fuit a iudeis in pſecutiõe que facta eſt ſub ſtephano. act. viij. ⁊ iſti fuerũt oẽs interfecti p romanos: vel in ſeruitutē redacti p captiuitatē: que ſuitus eſt mors ciuilis. i Et ſalua.claudicãtē.in pſecutõe.n.ſub ſtephano credẽtes p maiori pte diſperſi fuerũt p regiones aplis ĩ hierl'm remanẽtib⁹: qui erãt fortiores: ⁊ ſic eccl'ia videbaẗ quodãmõ claudicare ĩ debiliori pte. k Et eã que eiecta fuerat.p diſperſionē p̃dictã. l Cõgregabo.in vnitate charitatẗ. vel q: poſt deſtructionē hierl'm p tytũ: Helius adrian⁹ eã reedificauit ⁊ ſolis xp̃ianis hitare cõceſſit: ⁊ ſic multi de xp̃ianis qui erãt diſperſi p regiones: ibi fuerũt iterũ ↄgregati. m Et ponã eos ĩ laudē. qḋ maxime fuit ipletũ tpe ↄſtãtini ⁊ citra. n Jn omni terra ↄfuſionis eoꝝ.i. vbi pri⁹ fuerãt ↄfuſi: q: añ reputabãẗ maleſici ⁊ ſacrilegi vt pȝ ex geſtis aplõꝝ ⁊ martyrũ. o Jn tpe illo quo adducã vos.de locis occulẗ ad publicũ: ſic pȝ de ſctõ ſilueſtro ⁊ multis alijs latẽtib⁹ ppt̃ rabiē pſecutiõis: q̃ p ↄſtãtinũ ⁊ alios p̃ncipes fideles fuerũt aſſecurati ⁊ valde exaltati.
p Cũ ↄuertero captiuitatē vr̃am. pri⁹ eñ illi qui dep̃hendebãẗ tanq̃ xp̃iani occidebanẗ vel dãnabãẗ: ſicut captiui ad fodiẽdũ harenã ⁊ alia opa ſeruilia ⁊ dura: vt pȝ ex geſtis mł'toꝝ martyꝝ.
q Dicit dñs. qui ẽ ipſa vitas: ⁊ regnat in ſcl'a ſcl'oꝝ. Amen.
Jn ca.iij. ſophonie: vbi dĩ in poſtil. Ve prouocatrix ⁊ redẽpta ciuitas columba. Additio.
Vbi in tranſlatiõe nr̃a dĩ. Redẽpta.ĩ hebreo poniẗ quedã dictio equiuoca: que vno mõ ſignat redẽptã ⁊ alio mõ ſignat pollutã. Sic̃ eñ dictio poniẗ h̃ ⁊ malach.i. vbi dĩ. Offertis ſup altare meũ pollutũ panē. vñ in ſcḋa ſignificatõe accipiũt h̃ hebrei iſtã dictionē: qḋ videẗ mag̃ ↄſonũ littere.
Jn eo.ca. vbi dĩ in poſtil. Diſpdidi gẽtes ⁊c̃. Additio.
Oc qḋ dĩ h̃. Diſperdidi gentes ⁊c̃. aliẗ poſſet exponi ⁊ fortemelius. Ad qḋ ſciendũ q̃ p ut pu̇erbialiẗ dĩ. Felix quē faciunt aliena picula cautũ: ſic de⁹ intẽdẽs correctionē ppl'i iſraelitici: puniebat alias gẽtes manifeſte p pctĩs eoꝝ vt inde ſumeret populus ille eruditiõẽ ad timẽdũ deũ ne ſilr ei ↄtingeret: ⁊ hoc ẽ qḋ diẗ pp̃heta in pſona dei. Diſperdidi gẽtes.ſ.alias gẽtiliũ natiões. Diſſipati ſũt anguli eaꝝ. ad oñdẽdũ q̃ acriter fuerũt puniti ⁊ totaliẗ deſolati ſic q̃ null⁹ remaneret ibi. vñ diẗ. Nõ remanẽte viro nec vllo hitatore. Et q: ex h̃ exẽplo debuiſſet erudiri ad timẽdũ deũ ſaltē timore ſeruili ne eis ſimilia ↄtingerẽt: iõ ſubdit in pſona dei. Dixi: attamē timebis me ſuſcipies diſciplinã.ſ.ex flagellis alioꝝ. Et nõ pibit hitaculũ ei⁹ ⁊c̃. Sȝ q: talē diſciplinã nõ ſuſceperũt: ſȝ mag̃ obdurati ſũt: iõ ſubdit. Diluculo ſurgentes.i.ſolicite. Corruperũt oẽs cogitationes ſuas. ⁊ q: taliũ obſtinatoꝝ pena correſpõdẽs p̃cipue ad finale iudiciũ reſuaẗ: iõ ſubdit. Quapropẗ expecta me in die reſurrectiõis mee in futuꝝ.ſ.i. die reſurrectiõis gñalis que dĩ reſurrectio dei inq̃tũ a deo mirifice efficiẗ. ⁊ exponãẗ cetera put in poſtilla.
Jn eo.ca. vbi dĩ ĩ poſtil. Vltra flumina ethyopie. Additio.
Oc qḋ dĩ hic. Vltra flumina ethyopie. pp̃ie dĩ de terra illa vbi decē trib⁹ fuerũt trãſmigrate p ſalmanaſar regē aſſyrioꝝ qui poſuit eos iuxta fluuiũ goſan. vt hĩ.iiij. Reg. xvij. q̃ tpe alexãdri magni recluſi fuerũt miraculoſe: ⁊ crediẗ m̃ ipſos egreſſuros circa finē mũdi: p ut hĩ in hyſtoria ſcholaſtica: ⁊ tũc reducẽdi ſũt ad verũ cultũ diuinũ ſicut ⁊ alie gẽtes remanẽtes. ſic dĩ.ſ. Tũc reddã oĩb⁹ labiũ electũ vt inuocẽt oẽs ĩ noĩe dñi. q̃ quidē ſic trãſmigrati deſcẽ hic ſupplices mei.ſ. dei inq̃tũ p pñiam de preteritis humiliabunẗ. Diciẗ etiã filij diſpſoꝝ meoꝝ: eo q̃ deſcẽderũt ab illis qui diſpſi fuerũt p diuinã ſniam. De iſtis ẽ ↄcludit h̃ pp̃ha q̃ deferẽt deo munera: ſic̃.ẽ Eſaie. xviij. dĩ de eiſdē. Jn tpe illo deferẽẗ mun⁹ dño exercituũ a populo diuulſo ⁊c̃. qḋ intelligiẗ õ p̃dict̃: vt ibidē fuit largi⁹ ĩ additõe declaratũ. Replica.
Jn tercio.c. ſophonie vbi dĩ. Diſpdidi gẽtes ⁊c̃. poſtil. exponit de iudea ſic̃ totũ capitulũ de ea loquiẗ. Burg. ãt p viã digreſſiõis exponit p cautela iudeoꝝ de punitiõe gẽtiliũ: iuxta illõ. Felix quē faciũt aliena picula cautũ. ſȝ modicũ colorē hȝ illa digreſſio: q: p oppoſitũ iudei ex punitiõe gẽtiũ raro vel nũq̃ facti ſũt cautiores ſȝ ſecuriores: ⁊ p oñs ad vicia pcaces: iuẗ illõ Deut. xxxij. Jncraſſat⁹ popul⁹ recalcitrauit. Et ſequiẗ. Dereliquit deũ factorē ſuũ ⁊c̃. Tpe eñ pſperitatẗ que ortũ habuit ex gẽtiũ deſtitutiõe ad vicia defluẽtes in tribulationib⁹ ad deũ recurrerũt: put videri poterit ex ſerie veteris teſti.
Jncipit expoſitio plogi in aggeũ pp̃hetã.
Jeremias pp̃ha ⁊c̃. Jſte plog⁹ diuidiẗ in duas ptes: in q̃rũ p̃ma inſinuaẗ miſſio pp̃hete ad denũciãdum tps dom⁹ dñi edificãde pplo reuerſo de babylonica captiuitate. Jn ſcḋa oñdiẗ materia pp̃hie ibi. Dia ãt que ĩ tertu. Jn p̃ma pcediẗ ſic: q: p̃ tãgiẗ de captiuitate: ſcḋo de reueſiõe: ibi. Sexageſimo itaq3 ſcḋo ãno. tercio tãgiẗ miſſio pp̃hete: ibi. Cunq3 a pplo iſrl' ⁊c̃. Jtē in p̃ma pte p̃ tãgiẗ diuerſa cã captiuitatẗ. ſcḋo tãgiẗ cã durationis ibi. Sȝ cũ memorat⁹ popul⁹. dicit igiẗ. a Hieremias pp̃ha ⁊c̃. libri ſecũd ĩ paly. xxxvi. vbi dĩ a rege q̃ȝ nabuch. receſſit q̃ adiurauerat eũ p deũ. b Populũ iſrael. refert Hiere. xxxiiij. nec intelligẽdũ ẽ q̃ referat cãm.ſ. periuriũ ſedechie: ſȝ trãſlationē in captiuitatē. vñ ſic dĩ ibi. Hec dicit domin⁹. Ego tradã ciuitatem hanc in manu regis babylonis ⁊ ſuccendet eam igni ⁊ tu nõ effugies de manu eius: ſȝ cõprehenſione ↄprehenderis: ⁊ in manu eius traderis.